

Jaarlijks symposium krijgt nieuwe jas

Bodem Breed 2015

Op 18 november 2015 vond de 27e editie van het symposium Bodem Breed plaats. Dit jaar voor het eerst op een andere locatie en ook voor het eerst op één dag. Onze gastheer, de gemeente Rotterdam, stelde de prachtige locatie LantarenVenster ter beschikking.

Door: Peter van Mullekom (met dank aan diverse bijdragen van sessieleiders)

350 bezoekers, een vijftigtal sprekers, vijftien sessieleiders en niet in de laatste plaats de sponsors MWH en VKB maakten de dag tot een succes, ook volgens de respondenten van de enquête. In dit artikel een impressie van een aantal sessies. Voor meer informatie: de meeste presentaties zijn te downloaden via www.symposiumbodembreed.nl.

Na het welkomstwoord door Johan Vermeer (directeur projectmanagement en engineering van de gemeente Rotterdam) werd de opening van het symposium verzorgd door mevrouw Jacqueline Cramer (Universiteit Utrecht, ex-minister VROM) die een inspirerende presentatie hield over leven in een verstedelijkte delta en

het belang van kennis over de ondergrond daarbij. Om die kennis te kunnen benutten zijn er zogenoemde T-vormige professionals nodig, met een stevige basis in een discipline en met capaciteiten om te verbinden.

SESSIE KENNISAGENDA EN NETWERKEN VAN DE TOEKOMST

2015 was het internationale jaar van de bodem. Maar wat voor kennis en innovatie wordt er eigenlijk ontwikkeld? En hoe effectief wordt de ontwikkelde kennis gedeeld? De jonge netwerken Jong STRONG, Jong KNW en Netwerk Jong Leefomgeving hebben een zoektocht naar de gemeenschappelijke delers uitgevoerd en sporen aan om verbindingen te leggen tussen theorie en praktijk, tussen sectoren én tussen generaties. De uitwisseling verrijkt! Door aan de slag te gaan op basis van *learning by doing* creëer je daarnaast ook goede praktijkvoorbeelden waarbij de waarde van bodem en ondergrond in integrale vraagstukken getoond worden.

Het internationale jaar van de bodem is ook hét moment om een uitstapje over de grens te maken. Binnen Europa vinden er diverse initiatieven en samenwerkingen (zoals COST-SUBURBAN¹) plaats. Ook werkt Europees beleid op het gebied van bodem- en landgebruik door in ons nationale beleid en onderzoek. In het H2020 project INSPIRATION², wordt een Europese Strategische onderzoeksagenda opgesteld. Dit loopt parallel aan het updaten van de Nederlandse kennisagenda Bodem en Ondergrond.³ Samenwerking in Europa geeft ons kansen om efficiënter en met meer middelen de kennisbasis op het gebied van bodem en ondergrond in stand te houden. Daarnaast zijn de uitdagingen over de grens ook anders en interessant én we kunnen leren van onze burens. Maar hoe vinden we de weg in Europa? In Nederland kan RVO⁴ daarbij ondersteunen.

SESSIE STURINGSINSTRUMENTEN VOOR DE ONDERGRONDSE RUIMTE

In de sessie 'Ruimte voor drinkwater in de Structuurvisie Ondergrond' werd levendig gediscussieerd over de vraag hoe we grondwater ook in de toekomst efficiënt kunnen beschermen en voor drinkwaterbereiding kunnen benutten. Welke dilemma's kom je tegen en hoe ga je om met verschillende belangen. Toekomstige mijnbouwactiviteiten en drinkwaterwinningen worden in de planMER voor de Structuurvisie ondergrond in beeld gebracht. Tijdens de sessie is de situatie in Overijssel en Noord-Brabant als illustratie gebruikt. De provincies gaven aan dat bij grondwaterwinningen voor drinkwater de kwaliteitsverslechtering van de bronnen door landbouwactiviteiten momenteel het

grootste probleem vormt. Hierdoor neemt in de provincie Noord-Brabant de druk om dieper te gaan winnen toe. In Overijssel is de situatie heel anders vanwege de dunnerende watervoerende bodemlagen met geschikt zoet grondwater. Via regionaal maatwerk zoeken provincies naar functiecombinaties, met als ultiem doel om in de toekomst ook ondiep een goede kwaliteit grondwater voor drinkwater te kunnen onttrekken. Het motto hierbij is 'van stakeholders naar shareholders', zodat alle betrokken partijen in een gebied zich ook echt verantwoordelijk gaan voelen. Het is belangrijk om ruimtelijk beleid te koppelen aan kwaliteitsbeleid. De provincies deden een oproep dat de Structuurvisie voor de Ondergrond niet moet resulteren in een opgelegde taak voor de inrichting van een gebied, maar vooral kansen voor meervoudig ruimtegebruik zou moeten stimuleren.

SESSIE VITALE EN VEERKRACHTIGE STAD

In deze sessie werd ingegaan op de vraag: wat is een vitale en veerkrachtige stad? Volgens de deelnemers is dat een stad die goed kan omgaan met stress en leefbaar blijft. Hiervoor zijn mensen nodig die zelf aan de slag gaan en organisaties die hun verantwoordelijkheid nemen voor de stad en de subsystemen daarin (riool, wegen, drinkwater). Het gaat om zelfredzaamheid én het vermogen tot samenwerken. De gemeente werkt aan verschillende instrumenten om de losse maatregelen te verbinden tot een 'veerkrachtig organisme'. Goed bestuur bewaakt de samenhang en vult aan wat mist.

SESSIE DE OMGEVINGSWET EN HET NIEUWE BODEMCONVENANT

Vooruitlopend op de publieke consultatieronde begin 2016 werden in deze sessie de 1^e contouren van de inbouw van de Wet bodembescherming in de Omgevingswet gepresenteerd. De sectora-

le Wbb verdwijnt en daarvoor in de plaats komen eenvoudigere regels die gekoppeld worden aan activiteiten en waarbij de kwaliteit van de leefomgeving centraal staat. Een belangrijkere verandering is ook nog dat verspreiding geen op zich zelf staand risico meer is. De kwaliteit van het grondwater kan programmatisch worden aangepakt door inzet van het instrument gebiedsgericht grondwaterbeheer.

SESSIE IBC-LOCATIES EN STORTPLAATSEN

Bodemverontreiniging en verontreinigde locaties zijn aan het einde van de beleidscyclus gekomen. Via bodemconvenanten worden de laatste verontreinigde locaties aangepakt. De laatste? Nee, er is nog een erfenis van ongeveer 2300 zogenoemde IBC-locaties (IBC= Isoleren, Beheersen, Controleren), locaties waarvan men dacht dat een definitieve oplossing niet haalbaar was, en dat eeuwige isolatie het redelijke alternatief was. De TCB heeft een advies opgesteld om de 100-200 grote IBC-locaties tegen het licht te houden, met als doel om tot eindige nazorg te komen. Het advies bestaat uit twee delen: 1) een analyse van kansen voor alle grote IBC-locaties aan de hand van een set relatief eenvoudige indicatoren. Dit levert een rangordening op van locaties naar mogelijkheden om tot eindige nazorg te komen, en 2) een stappenplan om gestructureerd en transparant, met inbreng van alle partijen, tot een voorstel te komen om een specifieke IBC-locatie aan te pakken, op basis van de beste innovatieve technieken en gebruik makende van de ligging en beoogde gebruik van de locatie. Bepalende elementen hierbij zijn innovatie op het gebied van gestimuleerde *Natural Attenuation* en gebiedsgericht grondwaterbeheer.

Het Initiatief Duurzaam Stortbeheer (IDS) presenteerde haar programma om te komen tot duurzaam beheer van (Wm) stortplaatsen. Op 6 oktober 2015 tekenden het ministerie I&M, provincies en stortplaatsexploitanten een greendeal Duurzaam Stortbeheer (<http://duurzaamstortbeheer.nl/>).

In Vlaanderen wordt ook al jaren gewerkt aan duurzaam beheer van stortplaatsen. De nieuwe beleidsstrategie Enhanced Landfill Mining & Management (ELFM2) is op 16 oktober 2015 vastgelegd door de Vlaamse regering. Deze strategie berust op het principe van voorraadbeheer dat focust op de terugwinning van materialen, energie en ruimte, en de vrijwaring van de drinkwaterreserves. Het gaat dan vooral om lange termijn voorraadbeheer, want ontginnen van stortplaatsen blijkt vaak economisch (nog) niet haalbaar. Daarom wordt er ook ingezet op tussentijds gebruik en duurzaam beheer. Concreet wordt de komende jaren gewerkt aan inventarisatie van noodzaak tot sanering en ELFM-potentieel van stortplaatsen, uitvoeren van pilots, economische en beleidsmatige onderbouwing en verdere ontwikkeling van het beslissingondersteunend model FLAMINCO (www.ovam.be/flaminco).

NOTEN

1. http://www.cost.eu/COST_Actions/tud/TU1206
2. <http://www.inspiration-h2020.eu/page/nederland>
3. <http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/ondergrond/kennisagenda/>
4. <http://www.rvo.nl/>

Oproep voor casussen:

Jong STRONG en Jong Leefomgeving doen een oproep tot het aandragen van een concrete casus waarvoor zij een brainstormweekend organiseren. U levert de casus, ruimte, overnachting en catering. JongSTRONG en Jong Leefomgeving zet jonge professionals in om hiermee een weekend aan de slag te gaan. Informatie: corinne.koot@witteveenbos.com of osinga@engineers.nl.